

284/182 B 2393.
2751

U n s

Ruke-aabits.

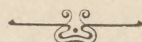

Hind 10 kop.

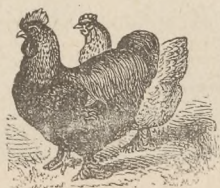
Tallinnas 1911.
Ploompun raamatukaupluse kirjastus.

B 2393.

Aus Rufe=aabits.

Rõige uuema ja parema õpetiisi järele tõtku seatud.

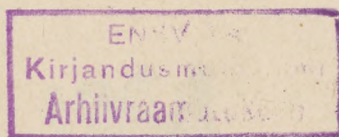

Tallinnas, 1912.

J. Ploompuu raamatukaupluse kirjastus.

Trükitud W. Ehrenpreis'i trükikojas, Tallinnas.

===== Harju ja Rättli uul. nurgal № 11. =====

45087

Õpetajal tuleb, enne kui õpetamisega algab, raamatu lõpul
olewaid juhatusi hoolega läbi lugeda.

I.

a

a

n

n

ani

ani

i

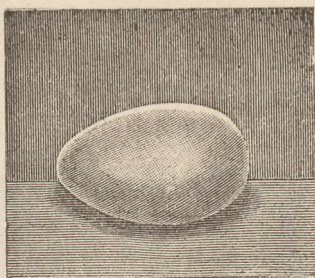
i

nina

nina

m

m

u

u

muna

muna

nui

nui

**mi=nu nui, an=ni ni=na, a=ni
mu=na.**

e

e

o

o

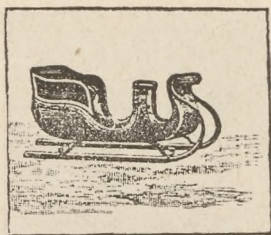
oone

oone

**o=nu oo=ne; oo=ne on onu o=ma;
mei=e oo=ne on e=ma o=ma.**

f

f s

saan

saan

saan ei saa oo-ne sis-se; isa a-si
on saa-ni sees; an-ni ei saa saa-
ni sisse; saan on siin.

b

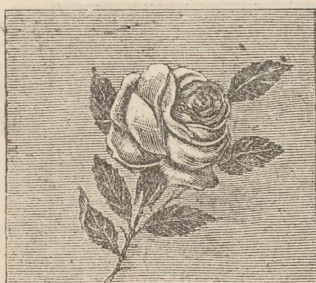
ö

soob

soob

i-sa soob u-be; an-ni soob sai-a,
i-se sei-sab; mo-bi soob, sa-ba
si-bab; mei-e ei soo; e-ma ei soo;
min-ni on e-ma a-bi; mo-bi on
an-ni o-ma.

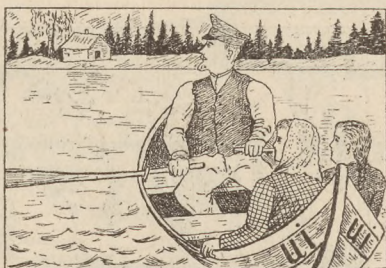
lill

lill

mul o-li i-lus lill; see siin on, i-lus lill;
lee-ni an-nab lil-le i-sa-le; e-mal ei
o-le lil-le.

w

w

wene

wene

o-nu we-ne; o-nu we-ne ni-mi on ui;
we-ne on o-nu o-ma; o-nu wiib ee-wi
nee-me-le; see on ee-wi o-nu; lee-ni
lan-lab, ee-wil on wi-le we-nes.
o-nu wiib we-ne ü-le wee; o-nu müüb
o-ma we-ne mi-nu i-sa-le; a-wi on wee
fees, we-ne ees; a-wi siin-nib siüüa;

h

h

hobune

hobune

ah, hen-nul on i-lus hobu; hen-nu ho-
bu-se ni-mi on u-hu; hen-nu wiib
u-hu-le hei-nu; u-hul on hea meel;
hea ho-bu on me-he an.

ô

lôn

ô

lôn

lôn lau-lab lôn-na lau-lu; ôu-es on
i-lus ilm; e-ma lu-ba ôu-e min-na;
seal on lin-nu laul; seal on ôi-e i-lu;
e-ma, ômb-le mei-le want-mus; e-ma
höl-mas on ôu-nis ol-la.

k

f

kelf

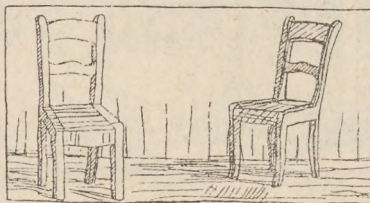
kelf

kaa-lul on kō-wa kelf; kaa-lu ei fu-fu ma-ha;
fel-lel on nii hea kelf; kelf ei kuku kum-muli;
liti-sil on ka kelf! kōit maa on lu-mi-ne; ka
kuu-se of-sas on lu-me kah-ma-kas.

ä ä

kä-bi on kuu-se of-sa käl-les; kaa-lu weab
fel-fu mäe-le; mäel on li-be liust; liti-si lä-heb
ka liu mäe-le; liti-si la-seb al-la; kaa-lu weab
fel-fu käh-fu ü-les.

t

t

tool

tool

too-lil is-tu-taf-se; see tool on mi-nu; tei-ne
on tō-nu tool; ka-ta tool on kat-fi; tō-nu tool

on tõm-mu; wõ-ta too-li toest kin-ni; tõm-ba
tool tei-se foh-ta.

tädi feedab

fohwi

tädi feedab fohwi

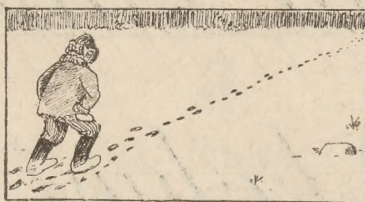
foh-wi kat-la all on tuli; tä-di fee-dab it-ka
head foh-wi; laud on fae-tud; tä-di foh-wi
fa-tal feeb; mi-da tä-di fee-dab, je-da jõõ-me
häs-ti; las-te laud on ma-dal; tä-di jõõ-dab
meid; tä-di tas-sid on i-lusad; tä-di jaadab
e-ma-le häid koo-fi-sid; tä-di kää-kid on
mait-se-wad.

jānes ja juflu

jānes ja juflu

i

jā-nes on du-es käinud; ju-fu näeb; lu-me sees
on jā-ne-se jäl-jed; ju-fu läh-eb ot-sima, fu-hu

jā-nes jäi; ju-fu ei näe jā-nest; ki-wi on ees.
ju-fu üt-leb: saaks jā-ne-se kät-te, wiiks ko-ju;
[tiis on jā-nes mul ko-du.

ju-fu läh-eb jäl-je ju-hil, jõu-ab [ki-wi ta-ha,
näeb jā-nest.

ju-fu hüü-ab: hei, jā-nes, tu-le mi-nu ko-ju.

jä-nes ei ta-ha ju-fu faa-sa tul-la; jä-nes
joof-seb mi-ne-ma.

ju-fu näeb jäl-le ai-nult jä-ne-se jäl-jed lu-me

sees; jä-nest kät-te ei saa.

g kingad

g fmgad

ol-ga fin-gad o-li-wad kat-fi fu-lu-mud; ol-ga
oli neid fin-gi kau-a ae-ga ja-las kan-mud;

e=ma tõi ol=ga-le uu-ed fin-gad; ol-gal o=li
wä-ga hea meel;

ta tōm=baš uu-ed fin-gad jal-ga; uu-ed fin-gad

o=li-wad wä-ga head ja fe-nad; ol-ga üt=les
e=ma=le: tä=nan wä-ga; ol-gal o=li-gi as=ja
tä=na-da, šest e-mal o=li wa=ja tõi-gi-le las=te-le
fin-gi os=ta.

p p

pau ja pall

paul ja pall

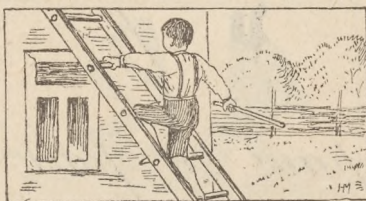
paul män=gib pal=li=ga: wis=fab pal=li ü=les=se,

püü=ab len=nuft fin=ni; wis=fab pal=li kõ=was=ti
ma=ha, pall hüp=pab jäl=le ü=les=se.

paul lõõb pal=li=le fe=pi=ga kül=ge, pall len=dab
ü=les=se ja fu=fub ka=tu=se pea=le.

paul ta-hab ka-tu-se-le min-na pal-li ma-ha
too-ma; a-ga e-ma ei lu-ba: lap-sed ei to-hi
ka-tu-se-le ro-ni-da, wäi-fe-sed poi-sid wöi-wad
sealt ma-ha kuf-ku-da.

o-nu suit-se-tas õu-es pii-pu; nüüd pa-ni ta
pii-bu pa-ku ot-sa ja tõi pal-li al-la.

r rott ja kass

r rott ja kass

kass püü-dis hii-ri, mur-dis lin-da; rott kuu-lis,
et kas-si kan-ges-ti kar-de-ti; rott tah-tis kas-si
õ-pe-ta-da, läks kas-si juur-de ja üt-les: kii-su

tu-le wõit-le-ma; kas-sil tu-li hirm pea-le, pu-ges
mur-ka; rott hä-bis-tas kass-i: ä-ra tee nör-
ga-le kur-ja, see on mur-ja-tu.

riid ri=kub, ra=hu ra=jab;
wa-ga we-ri ei wä=ri-se;
hiir hüp=pas, kass kar-gas, wa-na ka=ru
lõi trum-mi.

II.

u W w W

Wiiu ja wana mees.

Wiiu ja wana mees.

Wii-u läks tä-di-le kü-las-se.

Wa-na taat läks se-da sa-ma teed möö-da.

Wa-na=ke=sel o=li suur kimp sel-jas.

Wae-wa-ga lii=kus ta e-da-si.

Wii-u üt=les: and=ke kimp mi-nu kät-te kan-da.

Wa-na mees an-dis kim-bu Wii-u-le. Wii-u kan-dis
kim-bu wa-na me-he ko-ju. Wa-na mees tä-nas Wii-ud.
Wii-u läks rõõ-mu-ga tä-di juur-de.

u U u U

Uno ja Wilma.

Uno ja Wilma.

U-no on tub-li pois. U-se ees du-es män-gis ta kord
de Wil-ma felt-sis. Waht, naab-ri suur koer, tuli sin-na.
Wil-ma eh-ma-tas hirm-sas-ti.

U-no a-jas Wa-hi ä-ra. Wil-ma jät-tis kohe nu-tu
jä-re-le.

U-no on Wil-ma-le hea wend.

ü Ü ü Ü

Unenägu.

Unenägu.

Ü-hel öö-sel nä-gi U-no u-nes. U-no oli u-nes tu-
gew mees, aga tark ta ei ol-nud.

U-no pi-di pal-ju as-ju ost-ma ja müü-ma. Üks ost-ja üt-les, et tar-wis on hin-da kol-ku arwata. U-no ei o-sa-nud ar-wa-ta. Ü-les fir-ju-ta-da o-li ka tar-wis. U-no a-ga ei o-sa-nud lu-ge-da e-ga fir-ju-ta-da. Üt-les siis i-se-gi: oi, oi, küll on pa-ha, kui mees mi-da-gi ei mõis-ta.

Ü-les är-ga-tes sai a-ru, et ai-mult u-nes o-li näi-nud. U-no lu-bas nüüd hoo-le-ga õp-pi-ma ha-ka-ta, et nii-su-gust ä-par-duft ilm-si ei juh-tuks.

n N n R

Naima nukuke.

Naima nufufe.

Nai-ma sai o-ma e-ma käest nu-ku. Nuff o-li wä-ga ke-na. Wil-ma o-leks ka sel-le-ga män-gi-da taht-nud.

Nai-ma a-ga ei and-nud o-ma nuf-ku Wil-male waa-da-ta-gi. Nuff pi-di sel-le pä-raft a-la-ti pei-dus o-le-ma.

Nõn-da o-li Nai-mal nu-kust wä-he röö-mu. Nu-kul po-leks sel-lest iih-tigi wi-ga ol-nud, kui ka Wil-ma wa-hel o-leks waa-da-nud.

m M m M

Madli film.

Madli film.

Mad=li on wä-ga wa-na eit. Niiid eit ei näe e-nam.
Min-ni ta-lu-tab ei-te. Mui-du ei os-faks eit käi-a.

Wa-na Mad-li loeks-gi hea mee-le-ga, a-ga ta ei näe.
Min-ni loeb ei-de-le et-te.

Min-ni on ei-de film. Min-ni teeb ei-de-le pa-lju
head meelt.

Mui-du o-leks ei-del wä-ga i-gaw e-lu. Min-nil on
ene-sel-gi wä-ga hea meel, et ei-te ai-da-ta saab.

o O o S Otto. Otto.

Os=ta, Ot=to, o=ma=le du=nu! On ma=gu=sad du=nad.
Ot=to ei os=ta. Ot=tol ei o=le ra=ha.

Ot=to, kii=si e=malt raha!

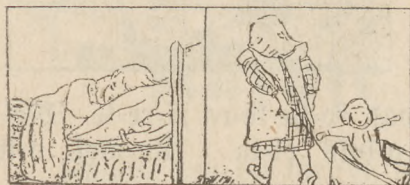
Ot=to ei kii=si. Mei=e e=mal on wä=he ra=ha. On
pal=ju tar=wi=li=ku=maid as=ju wa=ja os=ta. Ot=to on hea
laps il=ma du=na=ta=gi.

ô O ô S

Cunad. Sunad.

Du=nad ei o=le kõi=ge tar=wi=li=ku=mad as=jad. Du=es
män=gi=des on Ot=to il=ma du=na=ta=gi röö=mus pois=s.

ö O ö S

Söö=sel ma=gan, päe=wal män=gin ja teen tööd. Oh=
tul hei=dan, hom=mi=kul töu=
sen. Öp=pi=des ja män=
gi=des kas=wab laps suu=
reks. Söö=dest ja päe=wa=
dest saa=wad nä=da=lid ja
aas=tad. Söö=pit lau=lab
su=we öö=sel.

a A a A

Anni õunad. Anni õunad.

An-nil on kaks õu-na. And-re-sel ei o-le üh-te-gi.
An-ni pa-kub And-re-se-le o-ma õunu. And-res wõ-tab
pi-se-ma õu-na. An-ni üt-leb: And-res wõ-ta suu-re-ma.

A-ga And-res ei wõ-ta suu-re-mat.
Mõ-le-mad lap-sed on rõõm-sad.

ä Ä ä Ä

Ämma kera. Ämma fera.

Ämm is-tus ja ku-dus suk-ka. Ä-ki-t-selt kuk-kus lõn-ga
ke-ra ma-ha ja wee-res nur-ka.

An-ni ja Mi-ku jook-si-wad ko-he ke-ra jä-re-le. Mõ-
le-mad taht-si-wad äm-ma-le a-biks ol-la. Äm-mal o-li
fel-le ü-le wä-ga hea meel.

Ämm kii-tis häid lap-si.

i I i I

Iša nõuu andmine.

Iša nõuu andmine.

I-mar üt-les i-sa-le: Do-ta, kui suu-reks saan, siis o-len i-sa-le ja e-ma-le a-biks i-gas töös.

I-sa üt-les I-ma-ri-le: Dpi ju-ba nüüd i-sa ja e-ma ai-ta-ma: Mui-du ei os-ka sa se-da suu-reks saa-des ka mit-te. I-sal ja e-mal on las-te a-bi wa-ja. Wa-ne-mad on ik-ka wä-ga rõõm-sad, kui lap-sed tööd tee-wad.

k K f R

Kärpse tiivad.

Kärpse tiivad.

Raa-lu wõt-tis kärp-se tii-wad ä-ra. Kärp-sed la-si ta siis mi-ne-ma.

Kärp-sed on ju nii pi-si-fe-sed. Nõn-da üt-les Raa-lu.

Ror-ra jäi Raa-lu wäi-ke sõrm uk-se wa-he-le. Raa-lu nut-tis ha-le-das-te.

J-sa üt-les: Mi-nult pi-si-ke-ne sõrm sai hai-get.

U-ga see wa-lu-tab süs-gi kan-ges-ti, kae-bas Raa-lu.

h H h S

Hiire poeg.

Hiire poeg.

Hii-rel oli-wad pe-sas pi-si-ke-sed po-jad. Hiir üt-les nei-le: Käss on li-gi-dal. Ol-ge üs-na ta-sa!

U-ga üks poeg üt-les: Mi-na na-tu-ke-se waa-tan. Hii-re poeg pis-tis pea au-gust wäl-ja. Ko-he käss nä-gi, kus hii-re pe-sa o-li. Rõik po-jad sõi ä-ra.

Wa-na hiir üt-si sai põ-ge-ne-ma. Ri-be-das-ti kur-was-tas ta poe-ga-de sur-ma üle.

i J i S

Juku laew.

Jufu laew.

Ju-fu wiis o=ma lae-wa me-re ran-na-le. J-sa üt-les:
 Ä-ra nüüd lae-wa wet-te pa-ne. Nüüd on ma=ru ilm.
 Ju-fu pa-ni o-me-ti lae-wa me-re ran-nal wet-te.

Me-re lae-ne wiis lae-wa ä-ra. Ju-fu tah-tis ap-pi
 tö-ta-fa. Ä-ga ta kuf-kus wet-te.

J-sa ai-tas Ju-fu weest wäl-ja. Ä-ga ma=ru wiis
 Ju-fu lae-wa ä-ra.

t T t S

Tõnu taim. **Tõnu taim.**

Tõ-nu pa-ni wäi-fe-se õu-na-puu tai-me toa ta-ha
 kas-wa-ma.

Tõ-nu hoi-dis puu tai-met hoo-le-ga. Tal-weks kat-tis
kül-ma eest õl-ge-de-ga kin-ni ja su-wel kas-tis wee-ga.
Taim kas-was Tõ-nu-ga wõi-du.

Tai-mest sai suur puu. Re-wa-del o-li puu it-ka õi-si
täis. Õi-te a-se-me-le kas-wa-si-wad sü-gi-seks õu-nad.

Nõn-da ta-sus puu Tõ-nu wae-wa. Tõnu rõõ-mus-
tas puu ü-le, sest puu o-li kau-niks eh-teks Tõ-nu ko-du-le.

p P p P

Paul ja pääsukesed

Paul ja pääsukesed.

Pää-su-kes-tel o-li toa rääs-tas pe-sa. Pe-sas o-li-
wad pi-si-ke-sed po-jad. Pe-sas-se wõis Paul re-de-li
pealt waa-da-ta.

Ull on mi-nu õ-de. Need tei-sed on mi-nu wen-nad.
Mei-e o-le-me kõit sõb-rad. Nõn-da kõ-ne-les Paul pää-
su-kes-te-le.

Rui pää-su-ke-sed juu-reks sai-wad, siis nad laul-si-
wad Pau-li-le i-lu-sas-te. Neil o-li wä-ga lõ-bus. Ja
Pau-lil oli ka lõ-bus ol-la.

R r R
Riikas Ristu.

Riikas Ristu.

Ris-tu män-gis teis-te las-te juu-res. U-ga ta tap-
les Mai-e-ga. Un-mi ta lük-kas kä-pu-li. Jü-ri-le ei lu-
ba-nud ta li-gi-dal-gi ol-la. Pa-ha mee-le-ga lät-si-wad
lap-sed lai-a-li. Ja kõi-gil o-li pa-ha ol-la.

Tei-sel päe-wal män-gi-si-wad lap-sed jäl-le. Ris-tu
o-leks taht-nud ka sek-ka tul-la. U-ga Ris-tut ei wõe-tud.

Ris-tu pi-di siis kõr-walt waa-ta-ma. Ja Ris-tul
oli wä-ga pa-ha ol-la.

f s S f s S

Sanna haigus.

Sanna haigus.

San-na o-li ras-kes-ti hai-ge. Rõit ke-ha o-li kuum. Ja pea wa-lu-tas kan-ges-ti. Siis is-tus e-ma a-la-ti woo-di ääres. Võ-sel-gi wal-was²⁸₂₈ta o-ma lap-se juu-res.

Ras ma weel ter-weks saan? Nõ-nda kü-sis San-na kur-wa mee-le-ga.

Siis e-ma was-tas: Rui hea Ju-mal ta-hab, küll sa siis saad ter-weks.

San-na hai-gus kes-tis kau-a. Siis hat-kas ta wä-he haa-wal o-me-ti pa-ra-ne-ma. Sest Ju-mal ei taht-nud te-da weel ä-ra kut-su-da.

San-na e-ma tä-nas Ju-ma-lat lap-se pa-ra-ne-mi-se pä-rast. Ja San-na i-se-gi tä-nas Ju-ma-lat.

l L I Q Leeni kurbtus.

Leeni kurbtus.

Lee-ni tu-li mäelt män-gi-mast ko-ju. Te-mal² o-li-wad pi-sa-rad sil-mis.

Lee-nil ei o-le i-lu-sat kuu-be. Nõn-da o-li Lii-si ü-tel-mud. Ja tei-sed lap-sed o-li-wad naer-mud.

Kal-lis Lee-ni, kas üt-le-sid, et sel-le kuue on si-nu o-ma ar-mas e-ma tei-mud? Nõn-da kii-sis e-ma.

Se-da ei ol-nud Lee-ni ü-tel-mud. Al-ga tei-ne-kord lu-bas ta nõn-da ü-tel-da.

e E e E

Eedi häda.

Eedi häda.

Wäi-ke Ee-di üt-les a-la-ti: Ei!

J-ša üt-les: Ee-di an-na mi-nu müts kät-te! Ee-di was-tas: Ei!

E=ma üt=les: Ee=di, too mi=nu rä=tif sii=a! Ee=di was=tas: Ei!

Wend üt=les: Tu=le, Ee=di, mi=nu=ga ho=bust män=gima! Ee=di was=tas: Ei!

Õ=de kut=sus: Ee=di, tule minu kaa=sas met=sa mar=ju=le! Ee=di wastas: Ei!

I=sa tu=li lin=naft. Ta kut=sus lap=sed o=ma juur=de. Wend ja õ=de lät=si=wad ko=he. Ee=di ei läi=nud.

Tu=le mi=nu juur=de, Ee=di! Nõn=da kut=sus i=sa. Ee=di was=tas: Ei.

Wend ja õ=de sai=wad siis ma=gu=said as=ju. A=ga Ee=di jäi ilma.

III.

Parem ja pahem.

1. Wõeras tädi oli wäga hea tädi. Ta wõttis wäi=fese Ulli oma sülle. Tädi andis Ullile magusat tootki. Ja äraminnes silitas ta Ulli juukseid.

Tule homme meile! Meil on ka wäike hea tiitar. Ja meil on mitu ilusat nukk. Ei olegi kangel. Nõnda kõneles tädi minema hakates.

2. Hommikul ärkas Ulli vara magamast üles. Tarwis oli ruttu tõusta. Oli palju tööd. Nukud waja riidesse panna. Riideid pidi weel wähe õmblema. Siis oli minek käes. Ema saatis Ulli kuni wärawani.

Maja paistab seal. Warsti oled tee lahkmel. Pööra siis paremale poole! Nõnda juhatab ema.

3. Ulli läheb teed mööda. Nüüd tuleb mõnu. Mängime kõige päewa. Nõnda mõtles Ulli. Ja siis jõudisgi tee lahkmele.

Ema käsitsi paremale poole pöörata. Seda Ulli mäletas. Aga kumb on parem käsi? Seda ei olnud Ullil meeles. Ja ta mõtles kaua aega. Siis pidi ta koju tagasi minema.

4. Ema! Kumb on parem käsi? Nõnda küsis Ulli. Ja ta näitas mõlemaid käsi.

See on parem käsi, ütles ema. Selle käega teretatakse. Ja siis sidus ema punase paela Ulli parema käe külge.

Nüüd jäi Allil meelde. Ja siis läks ta uuesti teele. Enam ei olnud waja tagasi tulla. Aga edespidi tundis ta paremat kätt ilma punase lõngatagi.

Rus wiga näed laita.
Seal tule ja aita.

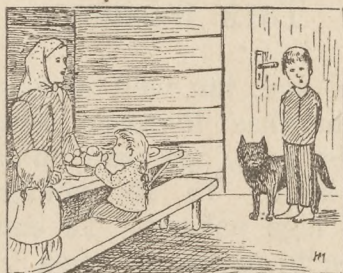
Mihkel ja Muri.

Ema wiis lapsed kapsta peenardelt rohtu kirkuma. Lastel oli raske tööd teha. Muri aga wedeles peenra peal. Ta oli mõnufasti põõsa wilus.

2. Mihkel hüüdis: Ema! Küll see töö on raske! Mul on nii paha olla! Kui ma Muri oleksin, siis ei oleks mul waja rohtu kirkuda. Sema wedeleb aga wilus. Ema, luba mind Muri juurde istuma minna.

Ema lubas. Ja Mihkel oli hea meel.

3. Õhtu tuli. Mindi õhtust sööma. Mihkel tuli ka söögilaua juurde. Ema ütles: Mihkel. Sina tahad Muri olla. Muri ei söö laua juures. Sema saab oma toidukausi pärast. Ja siis läheb Muri ööseks õue. Seal wab ta maja üle. See on Muri töö.

4. Mihkel kofkus väga. Kas ta pidi nüüd Muriga ühes sööma? Kas ta pidi õõseks õue minema?

Kallis ema! Nõnda ütles Mihkel nüüd häbiga. Kiüll ma nüüd hakkam hoolega rohtu fikuma. Kallis ema, anna mulle andeks. Lase mind laua juurde sööma tulla!

5. Ja siis sai Mihkel luba laua juurde tulla. Aga nüüd teadis ta, et Muril ka oma töö on.

Digel ajal.

Wantril sõekott ja ader,
Sõidab põllumees
Sepal sahu teritama
Künni aeg on ees.

Sema kõrwal raamat kaenlas.
Sammub poisikene,
Mõistust tõttab teritama
Kooli pingile.

Tark harakas.

Tulisel heina ajal, kui wett metsast kusagilt saada ei olnud, leidis harakas heinasao äärest wee lähkri. Ta katsus lähkrist juua, aga oma lühikese nokaga ei saanud ta wett kätte. Ta lõi nokaga wastu laudu, aga need oliwad liiga paksud. Ta katsus lähkert ümber lükata, aga selle tarwis oli tema jõud kasin. Ta silmas oja ääres hunniku wäikseid kiwa. Kohe leidis ta hea nõu. Ta kandis wäikseid kiwa sao juurde ja wiskas neid niipalju lähkrisse, kuni see hakkas üle jooksma. Nüüd wõis harakas oma jänu kustutada.

Nõuga tehakse wahest enam, kui jõuga.

Kõik tööl.

Oli ilus kewadine hommik. Päike paistis heledasti; igal pool oli lindude rõõmust laulu kuulda. Wäikene pois tuli teed mööda küla poolt. Ta pidi kooli minema. Uga pois ei tahtnud õppida. „Parem lähen mängima!“ otsustas ta ja pööras teelt põllule.

Põllul lendas mesilane dielt diele. Poiss mesilast paluma: „Kulla mesilind, mängi natuke minuga!“ Mesilane wastas: „Ei ole aega, pean mett ja waha korjama!“

Poiss läks edasi ja nägi lindu. „Linnukene, kalline,“ ütles pois: „mängi sina minuga!“ Linnuke wastas: „Ei ole aega mängida! Mul tarwis kõrrekese, sambalaid ja udusulgi koguda, et pesa ehitada.“

Poiss sammus edasi. Ta nägi hobust, kes peenra ääres rohtu sõi. „Mängi sina minuga!“ palus pois. Hobune wastas: „Mul tarwis põldu kündma minna! Kui põldu ei künta, siis ei kanna ta wilja. Ei kanna põld wilja, siis ei ole ka leiba süüa.“

Poiss mõtles: „Kellegil pole aega mängida: kõik teewad tööd. Ka mina pean tööd tegema!“ Rutusti läks ta kooli.

Lugemise õpetajale.

Peab laps ilma suurema tüli ja waewata lugema õppima, siis on kõige esimene tingimine, et õppimine lapsele armsaks saagu. Sellepärast peab kõige eest hoidma, mis lapsele õppimist tüütavaks ja wastumeelseks võib teha. Alati tuleb, kui lapse tähelepanemine enam lugemise juures ei seisa, ehk kuidagi tüdimust märgata, õppimine pooleli jätta. Ei pea liiga ruttama; ei ole waja liiga lühikese ajaga lugemist kätte püüda, weel vähem on tarwis raamatu läbijõudmisega rutata. Haritja algusel on küllalt, kui päewa kohta üks ehk kolm tähte tuttavaks saavad, ja pärast poole on üks lugemisetükk päewa kohta küllalt; alla 7 aastase lapsele hoopis vähem weel. Ei pea järgmise lugemise juurde mindama, kui eelmine weel küllalt selge pole: siis õpitagu järgimööda.

Lapse arusaamist fergendab suuresti, kui temale mitte tähtede nimed, waid tähtede hääled kätte õpetatakse. Näinuks täht n ärgu üteldagu mitte en waid ainult n. Kui laps teda en-ets kutsub, siis segab kokkuütlemises lapse arusaamist e wõõras hääel nii palju, et kokkuütlemine mitte nii kerge ei ole. Kui laps weerib: a en i, siis kolab see kogu aeni ja nõuab suurt waewa, enne kui laps sellega ära harjub, et sõna, mis aeni weeritakse, ani wälja ütelda. Niisama kolab „nina“ wana weerimise wiisi järele lapse kõrwus eniena, „muna“ emuena. Kui aga lapsele õiged hääled on kätte õpetatud, siis mõistab laps kõrwatuulmise järele sõna kergesti kogu ütelda. Sga tähe õige hääle saab kõige paremini kätte, kui weeritawat sõna õige pikkamööda wälja üteldakse, nii et iga tähe hääel üfsikult kuulda on.

Kes nende seletuste järele weel hääletamisest aru ei saa, see küsigu lähema kooliõpetaja käest järele, igatahes ei tohi õpetaja selle wähese waewa eest kõrwale hoida, mis hääletamise õppimine temale toob; laps õpib selle eest mitutorda vähema waewaga.

Ei pea lapselt liiga palju nõutama. Sga päew 4—5 korda, iga kord 5—10 minutit, siis õpib ka nõrga annetega laps talwe jooksul lugemise ja ka kirjutamise selgeks. Kes kirjutamist ei soowi ühtlasi õpetada, võib seda ka edespidi seks jätta, aga igatahes toob lugemine ja kirjutamine korraga õppides õppijale ja õpetajatele vähem waewa, kui lahus õppides. See tähendus on siin sellepärast tehtud, et meie emad on harjunud lugemist üksi õpetama. Nasted lugemisetükid wõõrakeelsete tähtedega wõiwad eisteks wahlele jääda ja pärast õpitud saada.

Seda filmas pidades, et mitte ei pea lastele liiga palju korraga peale tuubitama, mis nende arusaamist wäsitab ja tõnstsiks teeb, olgu aabits ainult lugemise ja kirjutamise õpetuseks seatud. Rumbrid ja esimised arwamise õpetused saab laps peale aabitja lõpetamist teistest raamatutest. Selleks on kooliõpetaja Wäli kirjutatud „Wäikene alguskooli rehtenduse raamat“ wäga kohane. Kläjud ja usuõpetuse peatükid võib laps pärast wäikest usuõpetuse raamatust kätte saada.

